

BO'LAJAK JISMONIY TARBIYA TRENER-O'QITUVCHILARINI TAYYORLASHGA YANGICHA YONDASHUV

*Nigmanov Bori Botirovich,
Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti dotsenti*

Annotatsiya: Ushbu maqola oliy ta'lim muassasalari talabalariga jismoniy madaniyatni o'qitish jarayonini amalga oshirishning yangi innovatsion yondashuvlarini o'rganishga bag'ishlangan. Maqolada jismoniy tarbiyani o'qitishning yangi usullari va texnologiyalarini izlashning dolzarbligi va roli ko'rib chiqiladi, shuningdek motivatsion mexanizmning ahamiyati qayd etilgan. Muallif, shuningdek, axborot jamiyati talabalariga javob beradigan sharoitda jismoniy tarbiya va sport sohasi mutaxassisleri kompetensiyasini rivojlantirishda zamonaviy yondashuv va mexanizmlarning o'ziga xos xususiyatlarini tahlil qilgan. Ish yakunida oliy ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya fanini o'qitishning zamonaviy tizimining asosiy elementlariga alohida to'xtalib o'tildi, yosh avlodni raqamlashtirish va axborot-kommunikatsiya taraqqiyoti borasidagi eskirgan ta'lim tizimining qator kamchiliklari qayd etildi.

Kalit so'zlar: jismoniy tarbiya, innovatsiya, sport, faoliyat, talaba, o'qitish, o'rganish.

НОВЫЙ ПОДХОД К ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ ТРЕНЕРОВ- ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ

*Нигманов Бори Ботирович,
Доцент Ташкентского государственного педагогического университета имени Низами*

Аннотация: Данная статья посвящена исследованию новых инновационных подходов к реализации процесса обучения физической культуре студентов высших учебных заведений. В статье рассматривается актуальность и роль поиска новых методов и технологий обучения физическому воспитанию, а также значение мотивационного механизма. Автор также проанализировал особенности современных подходов и механизмов развития компетентности специалистов по физическому воспитанию и спорту в условиях, отвечающих требованиям информационного общества. В конце работы были выделены основные элементы современной системы преподавания физического воспитания в высших учебных заведениях, а также ряд недостатков устаревшей системы образования в части цифровизации молодого поколения и развития информационно-коммуникационных технологий. отмеченный.

Ключевые слова: физическое воспитание, инновация, спорт, деятельность, студент, преподавание, обучение.

A NEW APPROACH TO THE TRAINING OF FUTURE TRAINERS-TEACHERS OF PHYSICAL EDUCATION

*Nigmanov Bori Botirovich,
Associate Professor of Tashkent State Pedagogical University named after Nizami*

Abstract: This article is devoted to the study of new innovative approaches to the implementation of the process of teaching physical culture to students of higher educational institutions. The article examines the relevance and role of the search for new methods and technologies of teaching physical education, as well as the importance of the motivational mechanism. The author also analyzed the specific features of modern approaches and mechanisms in the development of competence of physical education and sports specialists in conditions that meet the requirements of the information society. At the end of the work, the main elements of the modern system of teaching physical education in higher educational institutions were highlighted, and a number of shortcomings of the outdated education system regarding the digitalization of the young generation and the development of information and communication were noted.

Key words: physical education, innovation, sport, activity, student, teaching, learning.

Hozirgi vaqtda ta'lim dasturlari va ularni amalga oshirish natijasida olingan malakalarni jahon mehnat bozori talablariga moslashtirish, shuningdek, fan va fanning hozirgi holatini hisobga olgan holda ta'lim dasturlarini yangilash imkoniyatlarini topish juda dolzarbdir. dunyo haqidagi g'oyalar. Jismoniy tarbiya bo'yicha malakali mutaxassislar tayyorlaydigan oliy o'quv yurtlarining o'ziga xos xususiyati shundaki, o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligi mazmunining eng muhim tarkibiy qismi intensiv harakat faoliyati, ya'ni o'quv jarayonini turli jismoniy mashqlar orqali va ular orqali tashkil

etishdir. O'zbekiston oliy o'quv yurtlarida oliy kasb-hunar ta'limi ta'lim muassasalari faoliyati sifatini monitoring qilishning asosiy vositasi mutaxassislar tayyorlash yo'nalishlari va mutaxassisliklari bo'yicha davlat ta'lim standartlari hisoblanadi. Bu ta'lim dasturlari o'z ichiga tayanch o'quv rejalari, o'quv fanlarining namunaviy dasturlari, o'quv va amaliy mashg'ulotlar dasturlarini o'z ichiga oladi. Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchisining kasbiy mahoratini shakllantirishga kompetentsiyaga asoslangan yondashuvni amalga oshirishni nazarda tutuvchi oliy ta'limning asosiy ta'lim dasturlari mazmuni ta'lim sifatining asosiy ko'rsatkichlaridan biri hisoblanadi: ta'limning mazmuniy tarkibiy qismini tahlil qilishgina ta'lim dasturlarining yaxlitligi va uzluksizligi, ta'lim dasturlarida parchalanish va parchalanishning yo'qligi to'g'risida asosli xulosa chiqarish imkonini beradi. fanlar; turli ta'lim loyihalarini qurish uchun asos sifatida rivojlangan tsiklik tuzilmaning mavjudligi haqida. Trening mazmuni o'quv va kasbiy, fundamental va amaliy komponentlar muvozanati haqida aniq tasavvur beradi; davlat (asosiy) va milliy (mintaqaviy) komponentlarning mavjudligi va o'zaro bog'liqligi, shuningdek, tanlov kurslari va mutaxassisliklarning keng tizimi. Ta'lim sifatining birdek muhim ko'rsatkichi yuqori pedagogik va ilmiy salohiyatga ega bo'lgan malakali, malakali pedagog kadrlarning mavjudligidir. Yuqorida aytilganlar bilan bir qatorda, malakali o'quv jarayonini muvaffaqiyatli amalga oshirishning zarur sharti ilmiy tadqiqotlar bilan chambarchas bog'liq holda o'quv dasturlarini eksperimental, uslubiy va axborot bilan ta'minlashga qodir bo'lgan zamonaviy o'quv-laboratoriya bazasining mavjudligi hisoblanadi. Jismoniy tarbiya kadrlarini tayyorlashning o'ziga xosligi shundaki, jismoniy tarbiya o'qituvchilari kasbiy tayyorgarligi mazmunining eng muhim tarkibiy qismi - intensiv harakat faoliyati, ya'ni o'quv jarayonini turli jismoniy mashqlar orqali va ular orqali tashkil etishdir. Shuning uchun talaba nafaqat umumiy pedagogik bilim va ko'nikmalarga, balki ko'p jihatdan uning motor-texnik salohiyatiga bog'liq bo'lgan maxsus fazilatlariga ham ega bo'lishi kerak. Jismoniy tarbiya mutaxassisini mukammal amaliy mashg'ulotsiz tasavvur qilib bo'lmaydi. Har bir o'qituvchi, ayniqsa, yosh o'qituvchi dasturda ko'zda tutilgan jismoniy mashqlarni texnik jihatdan benuqson ko'rsatishi va maktab yoki universitet o'quv dasturidagi nazorat standartlarini qiyinchiliksiz bajarishi kerak. O'qituvchi kasbiy, malakali tayyorgarlik orqali o'quvchilar o'rtasida hurmat va obro'-e'tibor qozonadi, buning natijasida bunday ustoz o'qituvchining pedagogik ta'sirining ta'sirchanligi tartib bilan ortadi. Bu sohada yuqori professionallik naqadar muhimligi va noprofessionallik qanchalik xavfli ekanligi juda aniq.

Oliy ta'lim tizimida davlat siyosatining ustuvor vazifalari uning sifatini doimiy ravishda yaxshilash, uning mazmuni va ta'lim jarayonini tashkil etish shakllarini yangilash; yoshlarda zamonaviy dunyoqarashni shakllantirish, ijodiy qobiliyat va mustaqil ilmiy bilim olish hamda o'z-o'zini tarbiyalash hamda shaxsiy o'zini o'zi anglash ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan ta'lim innovatsiyalarini, axborot texnologiyalarini joriy etish.

Jahon miqyosida zamonaviy oliy ta'limda talabalarga jismoniy tarbiyani o'qitish metodikasi ancha jiddiy o'zgarishlarga duch kelmoqda. Jismoniy madaniyatni o'qitish mexanizmi kontekstida asosiy muammolarni hal etish yo'nalishlari o'quv-tarbiyaviy faoliyatning innovatsion xarakteri, shuningdek, mehnat bozorida raqobatbardosh, ijodkorlik, malaka oshirish, malakali pedagog kadrlar tayyorlash, bilim talab qiladigan va axborot texnologiyalarini o'zlashtirish va joriy etish.

Oliy ta'lim muassasalari talabalariga jismoniy tarbiya va sportni o'qitishning interfaol, innovatsion tizimlari va usullarini o'rganishning dolzarbligi shundan iboratki, so'nggi yillarda mamlakatimiz yosh aholisining ushbu toifasi jismoniy sport bilan shug'ullanishga bo'lgan qiziqishini tobora yo'qotib, harakatsiz turmush tarzi. Bundan tashqari, jismoniy madaniyat faniga oid bilimlarni taqdim etishning eskirgan tizimi o'qitish muammosining ahamiyatida alohida o'rin tutadi.

Mahalliy va xorijiy olimlarning ko'plab ishlari o'qitish usullari va tizimlari va o'quv jarayoni, talabalar motivatsiyasini o'rganishga bag'ishlangan bo'lib, ular orasida ushbu maqola doirasida quyidagilarni ta'kidlash kerak: Babajanov O.Sh., Sharipov T.K., Azarito L., Dunlosky J., Ravson K.A., Marsh E.J., Natan M.J., Willingman D.T., Ermakov S.S., Osipov A.Yu., Kudryavtsev M.D., Yanova M. Dorjjeva O.S. va boshqalar.

Shunday qilib, bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida ularda bolalar va yoshlar salomatligini mustahkamlash masalalari bo'yicha fanlararo ilmiy tadqiqotlar natijalaridan foydalanish qobiliyatini rivojlantirish masalasi ayniqsa dolzarbdir. O'quvchilarni faol jismoniy tarbiya va ko'ngilochar mashg'ulotlarga jalb qila oladigan, shuningdek, bunday mashg'ulotlar davomida nafaqat o'qituvchilar bilan, balki har bir o'quvchi bilan ham keng o'zaro munosabatda bo'lishlari uchun shart-sharoit yarata oladigan jismoniy tarbiya o'qituvchilarini tayyorlash muammosi yana dolzarbdir. boshqa.do'st bilan - ya'ni interfaol o'qitish usullaridan foydalana oladigan o'qituvchilar. Bunday mutaxassislarni tayyorlash jarayonining asosiy shartlaridan biri bu interfaol usullardan ham

ta'lim texnologiyasining bir qismi sifatida foydalanish hisoblanadi.

Chet ellik olimlar o'quv jarayonining sezilarli darajada murakkablashishi o'quvchilarning kundalik jismoniy faolligini zaiflashtirishda muhim omil bo'lib xizmat qilganini aniqladidik. O'quvchilar salomatligiga salbiy ta'sir ko'rsatuvchi yana bir muhim omil – ularning kompyuter o'yinlari va internetga haddan tashqari ishtiyoqi. Talabalarning kundalik jismoniy faolligining etishmasligi turli kasalliklarning paydo bo'lishiga, ortiqcha vazn ortishiga va semirishga olib keladi. Jismoniy tarbiya sohasidagi mutaxassislar muntazam jismoniy tarbiya va sport bilan shug'ullanish uchun motivatsion shart-sharoitlar darajasini oshirish orqali o'quvchilarning etarli darajada jismoniy faolligi muammosini hal qilishni taklif qilmoqdalar. Ayrim yoshlar akademik jismoniy tarbiya darslariga ataylab qatnashmaydi, ular uchun muhim emas deb. Motivatsiyaning pastligining yana bir sababi oliy ta'lim muassasalari ma'muriyati tomonidan sport inshootlari va moddiy-texnik bazasi holatiga yetarlicha e'tibor qaratilmayotganligidir. Bu muammo juda dolzarbdir, chunki hozirgi vaqtda jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini tashkil etish va usullari zamonaviy talablarga javob bermaydi.

Mutaxassislarning ta'kidlashicha, talabalar salomatligini saqlash bo'yicha innovatsion dasturlarni zudlik bilan amalga oshirish zarur. Olimlarning fikricha, talabalar uchun zamonaviy jismoniy tarbiya dasturlari quyidagilarga qaratilishi kerak: madaniyat darajasini oshirish; ruhiy salomatlikni saqlash; sog'lom turmush tarzi uchun barqaror motivatsiyani shakllantirish.

Turli tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, sportga yo'naltirilgan yondashuvga asoslangan jismoniy tarbiya darslari va o'quvchilarning psixofizik fazilatlarini o'rtasida sezilarli ijobiy bog'liqlik mavjud. Bundan tashqari, turli ommaviy sport musobaqalari o'quvchilarning ruhiy salomatligiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Va shunga qaramay, adabiy manbalarni tahlil qilish, shuningdek, kuzatish amaliyoti asosida muallif talabalar o'rtasida jismoniy tarbiya va sportni o'qitish va o'qitishning ikkita asosiy innovatsion yondashuvini aniqladi - bular talabalarga shaxsga yo'naltirilgan yondashuvni va interfaol texnologiyalardan foydalanishni o'z ichiga oladi. o'quv jarayonida.

O'quvchi shaxsiga yo'naltirilgan yangi davr jismoniy tarbiya darslarida uning qobiliyati, xohish va imkoniyatlariga yo'naltirilgan. Shaxsiy yo'naltirilgan trening:

- o'quvchilarning jismoniy tayyorgarligini, ularning salomatligini mustahkamlash, jismoniy tarbiya darslariga qiziqishlarini oshirish uchun shart-sharoitlar yaratish;
- o'quvchilarning sub'ektiv tajribasini ochib berishga imkon beradigan darsda talabalar faoliyatini tashkil etishning turli shakllari va usullaridan foydalanish;
- har bir talaba uchun guruh ishiga qiziqish muhitini yaratish;
- darsda o'quvchiga o'zi uchun eng muhim faoliyatni tanlash imkonini beradigan didaktik materialdan foydalanish;
- talabaning faoliyatini nafaqat yakuniy natija bilan, balki unga erishish jarayonida baholash;
- talabaning tabiiy o'zini namoyon qilishi uchun muhit yaratish.

Interaktiv yondashuvga kelsak, dastlab shuni ta'kidlash kerakki, fiziologlar uzoq vaqtdan beri ma'lumotni idrok etishning faol xususiyatiga e'tibor berishgan. Ijobiy his-tuyg'ularni boshdan kechirgan odam «idrok xaritalarini» osonroq yaratishga qodir va ular yanada sifatli bo'lib chiqadi. Bu shuni anglatadiki, o'quvchilar ham tajriba va g'oyalarni osonroq va to'g'ri eslab qoladi va tushunadi. Ya'ni, o'quvchi o'quv jarayonining faol ishtirokchisi bo'lsa, u ma'lumotni yaxshi eslab qoladi. Interfaol o'qitish usullari ana shu tamoyil asosida qurilgan.

Interfaol ta'limning maqsadi - o'quvchi o'z muvaffaqiyatini, intellektual mukammalligini his qiladigan qulay o'quv sharoitlarini yaratish, bu esa ta'lim jarayonining o'zini samarali qiladi.

Interfaol ta'lim hissiyotlar va ongni faollashtiradi, bu esa yaxshiroq yodlashga hissa qo'shadi. O'rganish va yodlash, shuningdek, ma'lumotlarning yangi, g'ayrioddiy shaklda taqdim etilishi bilan ham osonlashishi mumkin, bu bizning miyamizda allaqachon o'rnatilgan naqsh va naqshlarga to'g'ri kelmaydi. Hissiyotlar yordamida yodlashni faollashtirish jismoniy tarbiya amaliy mashg'ulotlarida qo'llanilishi mumkin: kichik guruhlarda aniq mashqlarni tahlil qilish, ularning maqsadlari, simulyatsiya va faol o'yinlarda ishtirok etish. Jismoniy tarbiya fanlarini o'rganishda kuchli ta'sir ko'rsatadigan aqliy hujum usuli, sinektika (analogiyaga asoslangan texnikalar), assotsiatsiyalar (metaforalarni qo'llash) usulidan foydalanish maqsadga muvofiqdir.

Xulosalar. Jismoniy tarbiya darslarida o'quvchilar faoliyatining interfaol shakllarining paydo bo'lishini o'quvchilarga yo'naltirilgan pedagogik paradigma va ularning ijodiy tafakkurini rivojlantirish kontekstidagi o'qituvchilar faoliyatidagi tendentsiya sifatida e'tirof etish mumkin. Talabalarni o'qitishning ushbu innovatsion shakllaridan foydalanish ularning faoliyatini shaxsiy ahamiyatga ega bo'lganlarga aylantirishga yordam beradi. Pedagogik tajribani yanada tizimlashtirish, belgilangan mavzular bo'yicha nazariy va amaliy ishlanmalarni tasniflash hamda texnologiyalar va texnologik xaritalarning ushbu tamoyillari bo'yicha xulosalar shaxsiy jismoniy madaniyatni shakllantirishda

pedagogik innovatsiyalarni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar

1. Гончарова О.В. «Ёш спортчиларнинг жисмоний қобилиятларини ривожлантириш»; ЎзДЖТИ нашриёт- матбаа бўлими, 2005 й 195 б .
2. Керимов Ф.А, «Кураш назарияси ва усулияти» Тошкент - 2001й.
3. Саламов Р.С. «Спорт машғулотларининг назарий асослари» ЎзДЖТИ. Нашриёт матбаа.Т-2005.
4. Саламов Р.С; Юнусова Ю.М. «Жисмоний тарбия назария ва усулияти» Ўқув қўлланмаси. ЎзДЖТИ. Тип.Т-1997.